

Bestedingsplan Aanvullende Post – Regiodeal Noordelijk Flevoland

Versie 3, na verwerking opmerkingen commissie AP
28 juni 2019

1 Aanleiding (probleem en doel)

1.1 Wat is de letterlijke tekst in het regerakkoord of wat is er richting TK gecommuniceerd (doel of maatregel)?

Toelichting:

Het regeringakkoord stelt een budget ter beschikking voor regionale opgaven. Bij startnota is dit budget vastgesteld op € 950 mln. voor de jaren 2018 tot en met 2022 (Kamerstuk [34 775, nr. 54](#)): de Regio Envelop.

(bedragen x € 1 mln.)	2018	2019	2020	2021	2022
Regio Envelop	250	300	250	100	50

In haar Kamerbrief van 16 november 2018 ([Kamerstuk 29 697, nr. 56](#)) geeft de minister van LNV aan dat het kabinet maximaal € 15 mln. reserveert voor de Regio Deal Noordelijk Flevoland uit de Regio Envelop.

1.2 Hoe ziet de meerjarige reeks eruit? Is een deel van de reeks al aangevraagd in een eerder bestedingsplan? Welk deel wordt aangevraagd in dit bestedingsplan?

Meerjarige reeks (bedragen x € 1 mln.)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totaal
Totale reeks	7,5	7,5	0	0	0	0	15
Eerder aangevraagd	0	0	0	0	0	0	0
Beoogd budget huidig plan	7,5	7,5	0	0	0	0	15

Dit bestedingsplan vraagt het budget voor 2019 aan (€ 7,5 miljoen) en geeft tegelijkertijd ook een doorkijk naar 2020 e.v. De bedragen zijn inclusief BTW.

1.3 Wat is het probleem dat wordt beoogd op te lossen?

Provincie Flevoland laat de afgelopen jaren goede economische groeicijfers zien en heeft ook een goede innovatiekracht met sterke sectoren en clusters. Binnen de provincie zijn er echter verschillen in welvaart en welzijn die ook groter lijken te worden. In algemene zin blijft de brede welvaart in Flevoland achter bij de rest van Nederland¹. Aandachtspunten zijn vooral (toekomstige) werkgelegenheid, subjectief welzijn, sociale relaties en veiligheid. Daarbij heeft met name Noordelijk Flevoland te maken met krimp van de beroepsbevolking. De brede welvaart en het welzijn in dit gebied houden geen gelijke tred met de economische groei in de gehele provincie. De eenzijdige samenstelling van de sectorstructuur maakt Noordelijk Flevoland kwetsbaar voor economische schokken. Deze uitdaging is ook urgent tegen de achtergrond van ontwikkelingen zoals een eventuele Brexit, verbod op pulsvisserij, krimp van de (beroeps)bevolking en de noodzaak tot verduurzaming².

¹ Brede Welvaartsindicator 2017, Brede welvaart in Nederland: nationaal en regionaal Universiteit Utrecht, Institutions for Open Societies, Rabobank.

² Provincie Flevoland (augustus 2018), Uitnodiging regio deal Noordelijk Flevoland. d

De uitdagingen en oplossingsrichtingen zijn in diverse publicaties nader benoemd en onderbouwd. Zo wijst de analyse van Van Dijken (2018)³ onder andere op de noodzaak om de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren om zo de arbeidsparticipatie te vergroten. De verwachte terugloop van de potentiële beroepsbevolking in de provincie Flevoland en in de meeste Flevolandgemeenten bedreigt de economische ontwikkeling en kan een negatieve vestigingsplaatsfactor voor bedrijven worden. Ook is versterking van human capital nodig door meer en gevarieerder onderwijs, allerlei vormen van bij- en omscholing en permanente educatie. Dit biedt ook de mogelijkheid om het onbenutte potentieel beter te benutten. Met de verwachte terugloop van de potentiële beroepsbevolking kan Flevoland zich in de nabije toekomst de luxe niet meer veroorloven om 40.000 tot 80.000 mensen en bijna 20 tot 40 procent van de beroepsbevolking langs de kant te laten staan, niet mee te laten doen en niet te benutten in economische zin. Van Dijken (2018) wijst ook op de noodzaak van innovatie, verduurzaming en intensievere regionale en metropolitane samenwerking, zowel binnen de regio als daarbuiten. Op deze wijze is de som groter dan de afzonderlijke delen, kunnen agglomeratievoordelen behaald worden, en kan beter het hoofd geboden worden aan de gemeenschappelijke opgaven.

Andere rapporten waarin de opgave en oplossingsrichtingen voor (Noordelijk) Flevoland zijn onderbouwd, zijn:

- Assessing the exposure of EU27 regions and cities to the UK's withdrawal from the European Union, 14 maart 2018
- De Nederlandse Maritieme Strategie 2015 – 2025, Rijksoverheid, januari 2015
- Smart Mobility, Bouwen aan een nieuw tijdperk op onze wegen, Rijksoverheid, oktober 2016
- Agenda IJsselmeergebied 2050, Krachten bundelen voor het Blauwe Hart, Rijksoverheid, mei 2018
- Trends en opgaven voor Urk, Koos van Dijken en Suzanne Bleijenberg, Platform31, 4 mei 2018
- Trends en opgaven voor Noordoostpolder, Koos van Dijken en Suzanne Bleijenberg, Platform31, 23 juni 2018

Het algemene doel van de Regio Deal is om met name Noordelijk Flevoland toekomstbestendig te maken en de brede welvaart voor burgers en bedrijven in de toekomst veilig te stellen. De Regio Deal omvat een aanpak gericht op economische structuurversterking, maar ook (sectorale) herstructurering, verduurzaming en aandacht voor sociale thema's. Voorbeeld zijn de vergrijzing van de beroepsbevolking, het vasthouden van talent in de regio en te realiseren doelen rondom de IJsselmeervisserij. Partijen streven er ook naar waar relevant ondermijnende activiteiten te voorkomen en aan te pakken.

Stip op de horizon van de Regio Deal is 2025.

Daarbij wordt langs de volgende drie pijlers inzet gepleegd:

1. Het toekomstbestendig maken van het Maritiem Cluster op Urk;
2. Verduurzaming IJsselmeervisserij;
3. Verzilveren groeipotentieel Noordelijk Flevoland verbonden aan smart mobility.

1.4 Wat zijn de beoogde meetbare/concrete doelen (SMART)?

Partijen beogen met de Regio Deal Noordelijk Flevoland de volgende resultaten te behalen rondom de in 1.3 genoemde pijlers en langs de thema's fysieke leefomgeving, innovatie en talent. Het gaat hier om een mix van kwalitatieve en kwantitatieve resultaten, waar mogelijk voorzien van indicatoren, vaak op outputniveau. De ambitie van de Regio Deal betreft uiteindelijk het verbeteren van de brede welvaart in Noordelijk Flevoland. Om die ambitie te realiseren is ook informatie op outcomeniveau nodig om ook daarvoor de resultaten van de Regio Deal te kunnen inventariseren en waar nodig (tussentijds) te kunnen bijsturen. Hiertoe voeren Regio en Rijk na de ondertekening van de Regio Deal

³ Gemeenschappelijke opgaven voor provincie en gemeenten in Flevoland, Koos van Dijken, Platform31, 11 juni 2018

een nulmeting uit die vervolgens periodiek zal worden herhaald. Daarbij werken Partijen in ieder geval samen met PBL, CBS en RVO en wordt ook gebruik gemaakt van de analyse van Platform 31⁴ die al een belangrijke (cijfermatige) onderbouwing van de opgave op Noordelijk Flevoland heeft geleverd. Deze analyse is mede als onderlegger gebruikt voor de Uitnodiging Regio Deal (Noordelijk Flevoland (augustus, 2018)) (zie ook toelichting in paragraaf 1.3).

Specifiek per pijler streven partijen naar de volgende resultaten:

1. Het toekomstbestendig maken van het Maritiem Cluster op Urk

- a) Fysieke ruimte/oplossen ruimtelijke knelpunten: Het realiseren van een nieuwe buitendijkse servicehaven van tien hectare en een nieuw bedrijventerrein die de groei van het maritiem cluster op Urk faciliteert. Bij de realisatie van het bedrijventerrein zijn verduurzaming en het proactief inzetten op het voorkomen van ondermijning belangrijke uitgangspunten.

De realisatie van het buitendijkse haven terrein is een belangrijke randvoorwaarde voor het toekomstbestendig maken van het maritiem cluster op Urk en voor het bereiken van ambitie en doelen van de Regio Deal Noordelijk Flevoland. De financiering hiervan maakt echter geen deel uit de Regio Deal en vanuit de Regio Envelop gaan geen middelen naar dit onderwerp. Wel wordt de Regio Envelop aangewend voor een duurzame inrichting van het bedrijventerrein. De focus in de Regio Deal (en allocatie van de middelen, Regio Envelop en cofinanciering) liggen verder geheel op de realisatie van de overige doelen verbonden aan de thema's innovatie en talent (die hier onder b en c nader worden toegelicht).

- b) De maritieme clustervorming op Urk en in Noordelijk Flevoland heeft een impuls gekregen door innovatie en verdergaande samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen, onderwijsorganisaties (overheden) en andere maatschappelijke organisaties, waarbij ook verbindingen en samenwerkingen zijn gelegd naar andere relevante stakeholders in Nederland in de maritieme sector. Concrete voorbeelden zijn:
- nieuwe initiatieven van maritieme bedrijven, (kennis)instellingen en/of onderwijsinstellingen in Noordelijk Flevoland op het gebied van maritieme- of daaraan gelieerde (cross-overs) en het door ontwikkelen van het maritiem cluster naar een open actief netwerk.
 - de realisatie van gerichte innovatieve product en/of dienst ontwikkeling (bedrijfsoverstijgend) die op het niveau van het maritiem cluster en nationaal innovatief zijn.
 - de realisatie van een maritieme campus en de invulling van een volwaardige onderwijsinfrastructuur die voorziet in op-, om- en bijscholing voor het opleiden van nieuw arbeidspotentieel.
- c) Het vernieuwingsvermogen van het maritiem cluster is versterkt door middel van meer onderzoek en ontwikkeling, nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid en verbetering van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Specifiek voor de samenhang tussen onderwijs en arbeidsmarkt is de ambitie om een groei van 20% van het aantal studenten binnen de maritieme campus en 15% meer stageplekken ten opzichte van het schooljaar 2018-2019 te realiseren. Dit resulteert ook in enkele nieuwe samenwerkingsverbanden tussen MBO en het HBO en de hele onderwijsketen.

2. Verduurzaming IJsselmeervisserij

- a) Een economisch rendabele en duurzame beroepsvisserij met een vangstcapaciteit die passend is bij de ontwikkelingen in draagkracht van het watersysteem IJsselmeer-Markermeer, zoals is afgesproken in het Actieplan toekomstbestendig visserijbeheer IJsselmeergebied⁵. Herstructurering van de Urker visserij, in samenhang met de herstructurering van de overige IJsselmeervisserij op schubvis, waarbij de vangstrechten worden afgestemd op het niveau dat het ecosysteem duurzaam kan genereren. Dit conform pijler 3 van het Actieplan Toekomstbestendige visserijbeheer IJsselmeergebied en de daaraan gelieerde intentieovereenkomst⁶.
- b) Realisatie van een pakket aan diversificatiemaatregelen die de Urker vissers zo nodig alternatieve bronnen van inkomsten kunnen bieden en/of waarmee het ontwikkel en arbeidsmarktperspectief

⁴ Gemeenschappelijke opgaven voor provincie en gemeenten in Flevoland, Koos van Dijken, Platform31, 11 juni 2018.

⁵ Kamerstuk II, 29664, nr. 71 (maart 2019).

⁶ Kamerstukken II, 2018-2019, 31710 nr. 71, blg – 877466.

van de betrokken vissers is vergroot. Waar mogelijk vinden slimme koppelingen plaats met maatregelen voor versterking van het maritiem cluster Urk, zoals het af te sluiten Leerwerkakkoord en het Scholingsfonds (zie onder 2.2.).

3. Verzilveren groeipotentieel Noordelijk Flevoland verbonden aan smart mobility

De toenemende digitalisering in combinatie met de noodzaak tot verduurzaming (klimaat, energie) leidt tot grote uitdagingen het gebied van mobiliteit. De reeds bestaande faciliteiten op Marknesse (o.a. aanwezigheid NLR en DNW) vormen een goede basis voor de ontwikkeling van een Mobiliteit- en Infrastructuur Test Centrum (MITC) te Marknesse. Dit betreft een innovatief ecosysteem rondom smart mobility. Het MITC faciliteert de overgang van testen en experimenteren naar toepassing en gebruik in bestaande praktijk en draagt daarmee bij aan de beleidsdoelen van het kabinet met betrekking tot 'Smart mobility Dutch reality'. Het innovatieve ecosysteem biedt ook volop kansen voor nieuwe innovaties, bedrijvigheid en werkgelegenheid in Noordelijk Flevoland. Diverse partijen, publiek en privaat, volgen deze ontwikkelingen nu al met interesse en momenteel wordt er met een internationaal bedrijf serieus onderhandeld voor de vestiging nabij NLR en Duitse Windtunnel. Upgrade van de windtunnel van DNW, specifiek voor automotieve certificatie en validatie, is voor vestiging van deze partij essentieel.

De Regio Deal richt zich dus op de vorming van het innovatieve ecosysteem rondom smart mobility (het MITC, stip op de horizon 2023). De deal bestaat uit 3 onderdelen:

1. Verplaatsing van de huidige testbaan van de RDW naar Marknesse. De RDW is hierbij verantwoordelijk voor een goedgekeurde (o.a. door MI&W) business case.
2. Upgrade van de bestaande Duits - Nederlandse Windtunnel (DNW), zodat deze geschikt wordt voor automotieve testen en valideren (gereed in 2021).
3. Stimuleren van de samenwerking tussen (nieuwe) bedrijven, onderwijs- en kennisinstellingen en andere stakeholders gericht op talentontwikkeling en vernieuwend ondernemerschap.

Onderdeel 1 volgt een separaat (lopend) traject, met RDW en I&W als belangrijkste spelers. ***Er gaan geen middelen vanuit de Regio Envelop naar dit onderdeel.*** Voor onderdeel 2 wordt een beroep gedaan op de Regio Envelop, waarbij onderdeel 3 de cofinanciering is die vanuit de Regio wordt gedaan. Hoewel alle onderdelen met elkaar samenhangen, is het voor de vorming van het MITC tegelijkertijd cruciaal dat op alle onderdelen snel activiteiten gaan plaatsvinden. Wat betreft onderdeel 2 (de upgrade van DNW) ligt er inmiddels financieel commitment van EZK, DEF en NLR alsmede de Duitse stakeholders zodat met de resterende middelen uit de Regio Envelop de upgrade van DNW snel gerealiseerd kan worden. Zie verder toelichting in paragraaf 2.2). Hetzelfde geldt voor het commitment in de regio m.b.t. de initiatieven gericht op het talentontwikkeling en vernieuwend ondernemerschap (onderdeel 3 hierboven).

2 Beleidsinstrument (beoogde besteding)

2.1 Wat is het gekozen beleidsinstrumentarium?

Het gekozen instrumentarium bestaat uit:

- Regio Deal Noordelijk Flevoland, zoals uitgewerkt in het convenant tussen Rijk en regio. Hierin worden projecten uitgevoerd over drie verschillende pijlers. Deze projecten worden onder 2.2. toegelicht.
- Met deze Regio Deal werken verschillende partijen vanuit regio en Rijk samen aan één centrale opgave, gericht op verbetering van de brede welvaart in Noordelijk Flevoland (zoals toegelicht onder 1.3 en 1.4).
- De aanpak is een maatwerkaanpak, afhankelijk van de specifieke opgave (per pijler of subonderdelen hiervan) wordt het instrumentarium vormgegeven dat het beste (doelmatig en doeltreffend) een bijdrage levert aan het oplossen van de problematiek c.q. het verzilveren van kansen. Dit wordt per pijler (en waar nodig per subonderdeel) toegelicht in de paragrafen 2.2 tot en met 2.4.

2.2. Hoe ziet de specifieke besteding van de middelen eruit?

Besteding per pijler (bedragen x € 1 mln.)		2019	2020	2021	Totaal
Pijler 1 Maritiem Cluster Urk	1. Duurzaam bedrijventerrein	0	2,5	0	2,5
	2. Clusterregeling Innovatie Maritiem Urk	2,5	0	0	2,5
	3. Maritieme campus	1,5	0	0	1,5
	4. Leerwerkakkoord en 5. Scholingsfonds	1	0	0	1
	Subtotaal pijler 1	5	2,5	0	7,5
Pijler 2 IJsselmeervisserij	6. Verduurzaming IJsselmeervisserij	0	5	0	5
	Subtotaal pijler 2	0	5	0	5
Pijler 3 Smart mobility	7. Upgrade DNW	2,5	0	0	2,5
	Subtotaal pijler 3	2,5	0	0	2,5
Totaal		7,5	7,5	0	15

Hieronder worden de specifieke besteding van de bedragen in de tabel nader toegelicht.

1) Duurzaam bedrijventerrein

Partijen verkennen hoe het bedrijventerrein zo duurzaam mogelijk gerealiseerd kan worden. In het kader van de klimaatdoelstellingen draagt het duurzame bedrijventerrein bij aan het terugdringen van de CO₂-uitstoot van bedrijven. Op dit moment is de Regio (met name provincie Flevoland en gemeente Urk met bijbehorende publieke en private stakeholders)) bezig om een aantal mogelijkheden voor duurzaamheid uit te werken, zoals koude warmte opslag, warmtenet, hergebruik proceswater en circulariteit. Dit wordt in het bestedingsplan voor 2020 nader uitgewerkt. Hiervoor wordt voor € 2,5 mln. een beroep gedaan op de Regio Envelop.

2) Provinciale subsidieregeling Innovatie Maritiem Cluster Urk

De Regio Deal is onder andere gericht op versterking en uitbouw van de maritieme clustervorming op Urk, in de regio met verbinding naar relevante nationale en internationale clusters. Het belang van (economische) clustervorming, waarbij publieke en private partijen samenwerken en ook commitment tonen om innovatiekansen te benutten en te werken aan maatschappelijke uitdagingen wordt in de literatuur onderschreven⁷. De rol van de overheid kan hierbij randvoorwaardelijk zijn, bijvoorbeeld door partijen bij elkaar te zetten en te laten samenwerken die elkaar anders moeilijker of niet weten te vinden o.a. vanwege zoekkosten en informatie asymmetrie. De rol van de overheid t.a.v. innovatie kan ook stimulerend zijn d.m.v. het geven van financiële prikkels om marktfalen tegen te gaan. Vannwege kennis spillovers zijn de publieke baten van kennis en innovatie namelijk groter dan de private baten of anders gezegd, een deel van de baten van kennis lekt weg naar derden. Dit kan een reden zijn dat bedrijven minder investeren in kennis dan vanuit maatschappelijk oogpunt gewenst is.

De acties in de Regio Deal moet het maritiem cluster in Noordelijk Flevoland diverser en internationaler maken en minder afhankelijk van bijvoorbeeld alleen de visserij. Innovatie is een belangrijk sleutelwoord en samenwerking tussen alle betrokken partijen (bedrijven, kennis- en onderwijsinstelling, overheid) is zoals hierboven aangegeven nodig. Een Provinciale Subsidieregeling met als doel specifieke clustervorming gericht op innovatie moet deze samenwerking bevorderen. Inzet daarbij is om verschillende markt- en/of onderzoek gedreven duurzame en innovatieve projecten te realiseren binnen landelijke thema's als Winnen op Zee, Smart Industry, Schone schepen en Slim & Veilig varen. Voorbeelden van innovatieve regionale projecten zijn CO₂ neutraal varen, scheepsautomatisering in combinatie met opleidingsplekken, een shiplift en een kennisuitwisselingsplatform. Partijen streven ernaar bij de uitwerking zo veel mogelijk aan te sluiten bij bestaande initiatieven in de regio en landelijk, waaronder het MIT (MKB Innovatiestimulering regio en Topsectoren). Er wordt gekozen voor een clusterregeling omdat het zo voor iedereen in Noordelijk Flevoland mogelijk is om een innovatief idee in te dienen voor het maritiem cluster. Hiervoor wordt voor € 2,5 mln. een beroep gedaan op de Regio Envelop.

⁷ Zie bijvoorbeeld OECD (2015, pag. 6), Innovation Strategy: "Harnessing innovation requires policies that reflect the realities of innovation as it occurs today. Some of the main features of innovation today include involvement of a wide and expanding range of actors, including firms, entrepreneurs, foundations and non-profit organisations, universities, scientific institutes, public sector agencies, citizens and consumers, often working in close collaboration."

3) Maritieme campus

Onder de bedrijven in het Maritieme Cluster in Flevoland is in het voorjaar van 2019 een "vraagarticulatie" enquête uitgezet. Uit dit onderzoek blijkt dat deze bedrijven het moeilijk vinden om technici te vinden met de juiste opleiding en vaardigheden. Voor de toekomst is een voorzichtige schatting dat er circa 180 banen bijkomen in de periode 2020-2025 onder deze bedrijven. De verwachte groei zit in scheepsbouw & refit en techniek & onderhoud. De verwachting is ook dat een deel van de MBO banen zal verschuiven naar HBO banen.

Om genoemde uitdaging aan te gaan en voldoende geschikt arbeidspotentieel voor nu en in de toekomst te kunnen hebben, moeten onderwijs en bedrijfsleven meer en beter samenwerken aan een goede onderwijsinfrastructuur op Urk. De partijen slaan de handen ineen om de bestaande structuur uit te breiden middels een publiek-private samenwerking naar een toekomstbestendige *state of the art* maritieme campus. Om deze hoogwaardige campus te kunnen realiseren in de komende jaren zal er op verschillende fronten worden geïnvesteerd. Deze activiteiten zorgen onder andere voor een volwaardige onderwijsinfrastructuur die voorziet in op-, om- en bijscholing voor het opleiden van nieuw arbeidspotentieel.

- een practoraat, zodat onderzoek en kennis dichterbij de bedrijven komt ten behoeve van innovatie;
- uitbreiding en update van trainingslocatie voor het op peil houden van vaardigheden van bestaande en nieuwe medewerkers;
- verbindingen maken met het HBO en daarmee Associated Degree beschikbaar en toegankelijk te maken voor de (potentiele) medewerkers van de bedrijven in het maritiem cluster. Met de Regio Deal is de samenwerking tussen betreffende onderwijsinstellingen in een stroomversnelling gekomen (onder andere ROC FP en NHL Stenden). Een optie die serieus wordt verkend is om een deel van het AD Programma op Urk te kunnen laten plaatsvinden;
- het ontwikkelen van de ship builders academy, zodat op Urk arbeidspotentieel kan worden opgeleid voor de bedrijven in het maritiem cluster; samen met het VMBO op Urk.
- werken aan een duurzaam, dekkend en kwalitatief sterk technisch onderwijs.

Partijen realiseren met de Regio Deal een maritieme campus omdat zo aan de behoefte van maritieme bedrijven kan worden voldaan. Er ontstaan geschikte arbeidsplaatsen (ook door omscholing) op de juiste plek in Noordelijk Flevoland.

Hiervoor wordt voor € 1,5 mln. een beroep gedaan op de Regio Envelop.

4) Leerwerkakkoord Maritiem Cluster Urk en 5) Scholingsfonds

Leerwerkakkoord

Met de komst van de nieuwe maritieme servicehaven komt er meer werkgelegenheid op Urk in het maritiem cluster. Dat betekent meer kansen voor de studenten, maar ook voor werkenden en werkzoekenden. Om de regio daar optimaal van mee te laten profiteren zetten partijen zich in op het realiseren van een Leerwerkakkoord tussen onderwijs en bedrijfsleven. Het Leerwerkakkoord geeft startgaranties af en realiseert leerwerkplekken voor werkzoekenden bij de bedrijven in het Maritiem Cluster op Urk. Studenten vinden daardoor na hun studie ook een baan op Urk.

Het Leerwerkakkoord richt zich op drie pijlers: van school naar werk, van werk naar werk en (weer) aan het werk. De pijler van school naar werk heeft als uitgangspunt dat iedere jongere met diploma uitzicht heeft op een baan. De inzet is dat jongeren op school de juiste vaardigheden leren, en werkgevers waar nodig startgaranties afgeven voor zoveel mogelijk opleidingen. Bij de pijler van werk naar werk staat een leven lang ontwikkelen centraal, daarbij zetten werkgevers in op om- en bijscholing op de werkplek. De pijler (weer) aan het werk gaat over nieuwe manieren om geen arbeidspotentieel onbenut te laten en zo veel mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te krijgen en te houden. Dit gebeurt samen met bestaande netwerken in de regio (bijvoorbeeld Flevoland Werkt!), waarmee de populatie van mensen die nu aan de kant staan bereikt kan worden.

Bedrijfsleven is bereid om mensen met afstand kansen te bieden en samen met het onderwijs is de inzet deze mensen de vaardigheden aan te leren die benodigd zijn om werkzaam te kunnen zijn bij de bedrijven in het maritieme cluster.

Deze activiteiten zorgen onder andere voor een groei van 20% van het aantal studenten binnen de maritieme campus, 15% meer stageplekken ten opzichte van het schooljaar 2018-2019 en meer kansen voor werkgelegenheid voor een bredere groep talenten toegankelijk gemaakt door de realisatie van 50 startgaranties (bestaande uit werk naar werk trajecten en zij-instroom trajecten).

Voor de uitvoering van het leerwerkakkoord zal zoveel mogelijk gebruik gemaakt worden van de bestaande structuren in Flevoland. Indien er voor zij-instroomtrajecten geïntensiveerd moet worden, wordt een beroep gedaan op de middelen uit het met de Regio Deal te realiseren Scholingsfonds (zie verder hieronder).

Scholingsfonds

Leven Lang Ontwikkelen is van cruciaal belang om goed toegerust te zijn voor een arbeidsmarkt die snel innoveert. Om vanuit het urgentiebesef een impuls te geven aan het verder ontwikkelen van de kwalificatiegraad van de beroepsbevolking in Noordelijk Flevoland realiseren we een stimuleringsregeling voor scholing (scholingsfonds). Met dit scholingsfonds verlagen we de financiële drempel voor de doelgroep om zichzelf te scholen en een positieve leerervaring te geven dat bijdraagt aan een verbeterde leercultuur.

Duurzame inzetbaarheid en het terugdringen van mismatches is een belangrijk doelstelling van de stimuleringsregeling. Van belang is dat werknemers hun skills up to date houden en voorbereid zijn op de technologische verandering.

Het fonds wil ook de overstap naar een andere sector met veelal een ander beroep/functie bevorderen en minimaal 150 scholingsvouchers inzetten. Deze activiteiten zorgen onder andere voor een verhoging van het vaardigheidsniveau van de werknemers van het maritieme cluster en meer kansen voor werkgelegenheid voor een bredere groep talenten.

Voor het scholingsfonds is gekozen omdat de ruimte geeft om keuzes te maken en met een fonds kun je stimuleren en impact realiseren. Daarnaast werkt deze aanpak ook goed in de rest van Nederland (waaronder Gelders vakmanschap en Twents fonds voor vakmanschap) en daarom wordt een vergelijkbare aanpak in Noordelijk Flevoland toegepast.

Voor het scholingsfonds wordt voor € 1,0 mln. een beroep gedaan op de Regio Envelop. Het fonds zal eind 2019 van start gaan.

5) Toekomstbestendige IJsselmeervisserij

Vanuit de Regio Envelop Noordelijk Flevoland wordt € 5,0 mln. gereserveerd voor de aanpak die moet leiden tot de verduurzaming van de IJsselmeervisserij in lijn met het Actieplan toekomstbestendig visserijbeheer IJsselmeergebied en de daarvoor gesloten intentieovereenkomst tussen de betrokken overheden (Kamerbrief 29664, nr. 71 d.d. 25 maart 2019). In 2019 en 2020 zal de verdere uitwerking van deze plannen vorm krijgen. De uitvoering van het Actieplan vindt plaats in nauwe samenwerking met de aanpak van de andere bij de uitvoering daarvan betrokken provincies, Noord Holland en Fryslân, LNV en IenW, de vertegenwoordiging vanuit de vissers (PO IJsselmeer) en de betrokken NGO's.

Naar verwachting is de uitwerking van de financiële reservering in projecten onderdeel van het bestedingsplan voor 2020 en 2021. Wat zorgt voor het voorkomen van werkloosheid van de vissers door de herstructurering en het niet verloren gaan van arbeidsplaatsen in Noordelijk Flevoland.

6) Upgrade DNW

Zoals aangegeven in 1.4, onderdeel 3 betreft de bijdrage uit de Regio Envelop voor smart mobility louter een bijdrage aan de financiering van de upgrade van de windtunnel. De upgrade van de windtunnel van DNW maakt de tunnel geschikt voor automotieve testen en valideren. De upgrade kost € 20 mln. waarvan de helft door de Duitse overheid wordt bekostigd en de andere helft door Nederland. Van de Nederlandse bijdrage komt € 7,5 mln. uit de begrotingen van EZK, DEF en NLR. Hiervoor zijn in de betreffende begrotingen voor 2019 reserveringen gemaakt. Voor de resterende € 2,5 mln. wordt een

beroep gedaan op de Regio Envelop. De upgrade van de windtunnel draagt bij aan het doel van de Regio Deal: het realiseren van een innovatief ecosysteem rondom smart mobility.

2.3 Hoe vindt de uitvoering plaats?

De decentralisatie uitkering wordt gedaan aan provincie Flevoland. De provincie kent de middelen toe overeenkomstig aanvragen uit het bestedingsplan (paragraaf 2.2.). Daarover zijn in de tekst van de Regio Deal afspraken gemaakt (specifiek vanaf artikel 5). Provincie Flevoland is ook de verantwoordelijke partij voor de uitvoering van de projecten/programma's/activiteit die in 2.2. van dit bestedingsplan zijn toegelicht. De uitvoering verschilt per project/programma/activiteit (maatwerk). Wat betreft de upgrade van DNW is EZK het coördinerende departement. De middelen vanuit de Regio Envelop voor de upgrade van DNW krijgen vorm via een begrotingsoverheveling naar EZK.

In de Regio Deal zijn afspraken gemaakt over de governance van de Regio Deal en de wijze van monitoring van de voortgang van de deal. Kern is dat een in te stellen overleg Rijk-Regio het overlegorgaan zal zijn voor de samenwerking tussen partijen in het kader van de Regio Deal Noordelijk Flevoland. Het overleg Rijk - Regio zorgt voor het uitwerken van de afspraken uit deze Regio Deal en voor het bewaken van de voortgang inclusief de monitoring.

Het overleg Rijk - Regio bestaat uit vertegenwoordigers:

- a. vanuit de ministeries van het Rijk (zijnde de ondertekenaars van de Regio Deal):
 - i. Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit;
 - ii. Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;
 - iii. Infrastructuur en Waterstaat;
 - iv. Economische Zaken en Klimaat;
 - v. Justitie en Veiligheid;

- b. vanuit de regio:
 - i. provincie Flevoland;
 - ii. gemeente Urk;
 - iii. gemeente Noordoostpolder.

Het overleg Rijk - Regio formuleert en bewaakt de gezamenlijke uitgangspunten waarbinnen de uitvoering van de Regio Deal Noordelijk Flevoland kan plaatsvinden. Het overleg vergadert tenminste tweemaal per jaar.

In paragraaf 3 van dit bestedingsplan wordt nader ingegaan op de afspraken met betrekking tot monitoring & evaluatie van de Regio Deal Noordelijk Flevoland.

2.4 Doeltreffendheid: licht toe op welke wijze de inzet van deze beleidsinstrumenten (vraag 2.1) leidt tot de doelen die geformuleerd zijn bij 1.4?

Met de Regio Deal streven Partijen naar verbetering van de brede welvaart in Noordelijk Flevoland. Hoewel de (economische) prestaties van de regio nu nog goed zijn, vereist een aantal structuurkenmerken, trends en uitdagingen een integrale aanpak en samenwerking van alle betrokken stakeholders (publieke en private partijen) om te werken aan het toekomstig verdienvermogen van Noordelijk Flevoland waarbij tegelijkertijd wordt gewerkt aan een aantal maatschappelijke uitdagingen. Het gaat hierbij onder andere om een eenzijdige (met name op visserij) gerichte sectorstructuur, vergrijzing en krimp van de beroepsbevolking, de noodzaak tot verduurzaming (bijvoorbeeld als gevolg van klimaat- en natuurdoelen) en sociale cohesie. De integrale aanpak vraagt om een inspanning van zowel de Regio als het Rijk en hierover zijn in de Regio Deal afspraken gemaakt. De aanpak concentreert zich op 3 pijlers

- 1) Toekomstbestendig maken van het Maritiem Cluster op Urk;
- 2) Verduurzaming IJsselmeervisserij;
- 3) Verzilveren groeipotentieel Noordelijk Flevoland verbonden aan smart mobility.

Hierbij ligt in algemene zin de focus op de doorsnijdende thema's innovatie, talent/onderwijs, werkgelegenheid en verduurzaming. Per pijler (en subonderdelen hiervan) doet een specifieke aanpak recht aan de relevante uitdagingen en oplossingsrichtingen. Qua onderbouwing wordt hierbij gebruik gemaakt van onder meer de analyses en rapporten die genoemd zijn in paragraaf 1.3 van dit bestedingsplan. Deze analyses laten zien dat er niet één knop is waar aan gedraaid kan worden om de problematiek aan te pakken en tot oplossingen te komen. Kern van de Regio Deal is een integrale aanpak op meerdere thema's, waarbij publieke en private partijen samenwerken om het (toekomstige) verdienvermogen en de brede welvaart op Noordelijk Flevoland veilig te stellen. Per

pijler verschilt de rol van de overheid, afhankelijk van de problematiek die moet worden opgelost. Zo ligt in pijler 1 en 3 de focus op randvoorwaarden (bijvoorbeeld in het fysieke domein en in het onderwijs), clustervorming (partijen bij elkaar zetten en laten samenwerken) en het verzilveren van externe effecten van innovatie. In pijler 2 ligt de overheidsrol meer in het faciliteren van een economische transitie van een sector die sterk te maken heeft met nationale en Europese overheidsregulering (zoals het aantal vangstrechten t.b.v. visserij) en het bieden van perspectief aan de betrokken medewerkers.

Bij de vormgeving van de specifieke instrumenten (zoals toegelicht in paragraaf 2.2 van dit bestedingsplan) wordt gekeken naar aspecten als marktfalen en de legitimatie van de overheidsrol (bijvoorbeeld om externe effecten van kennis/innovatie te stimuleren of negatieve externe effecten als bijvoorbeeld milieudruk aan te pakken). Zoals aangegeven in paragraaf 1.4 wordt gestuurd op een aantal kwalitatieve en kwantitatieve resultaten (waar mogelijk met indicatoren) en vindt op het gehele niveau van de Regio Deal nog een nulmeting plaats die meer inzicht geeft in het thema brede welvaart. Deze meting wordt periodiek herhaald. Daarbij werken Partijen in ieder geval samen met PBL, CBS en RVO en wordt ook gebruik gemaakt van de analyse van Platform 31⁸.

Doeltreffendheid wordt ook geborgd door de inzet om met de bijdrage vanuit het Rijk (Regio Envelop) een maximale hefboom te realiseren via andere publieke investeringen (o.a. vanuit de regio) en waar mogelijk ook via marktpartijen. Op de maritieme servicehavens zullen zich naar verwachting een tiental ondernemers vestigen⁹. Bedrijven zullen gaan investeren in de opstallen (fysieke werklocaties), waardoor er een uitbreiding van de werkgelegenheid tot stand komt. Daarnaast zullen op het bedrijventerrein partijen innovatieve projecten realiseren en investeren. Er is reeds voor 40 ha interesse.

Ook zal het onderwijs investeren in maritieme opleidingen. Een voorbeeld betreft Friese Poort. De vestiging van het MITC heeft tot gevolg dat marktpartijen naar Noordelijk Flevoland zullen komen, die ook zelf investeren en hun bedrijfsvoering daar huisvesten. Te denken valt aan investeringen in opstallen, bedrijfsvoering, (onderzoeks-) faciliteiten en innovatie.

2.5 Doelmatig bereiken van de doelen: licht toe waarom de gekozen beleidsinstrumenten (vraag 2.1) het meest efficiënt zijn voor het behalen van de doelen (vraag 1.4).

Het is niet altijd goed mogelijk om per gekozen instrument of aanpak *ex ante* volledig uitspraak te doen over de doelmatigheid. Wel geldt een aantal algemene uitgangspunten die worden gehanteerd bij de vormgeving van de instrumenten, waarbij het overigens het primair aan de regio is om hier invulling aan te geven en ook verantwoording over af te leggen, in het geval van Flevoland aan Provinciale Staten van Flevoland.

Zo geldt dat voor ieder instrument helder de kosten en baten in beeld gebracht moeten worden op basis van een begroting. Dit geeft de mogelijkheid om -bijvoorbeeld in de stuurgroep Rijk – Regio (artikel 2.3) – hier een discussie over te voeren met een advies dat de regio mee kan nemen bij de vormgeving van specifieke instrumenten. Doelmatigheid betekent ook dat de uitvoeringskosten in verhouding moeten staan tot de totale omvang van de financiële impuls. Door zoveel mogelijk aan te sluiten bij reeds bestaande uitvoeringsstructuren kunnen de uitvoeringskosten relatief beperkt blijven. Doelmatigheid betekent ook niet zelf steeds het wiel willen uitvoeren, maar bij voorkeur aansluiten/voortbouwen op vergelijkbare (succesvolle) aanpakken in andere regio's. Dit voorkomt extra kosten vergeleken met een situatie van waaruit van een nulsituatie moet worden gewerkt.

In geval van deze Regio Deal gaat een groot deel van de middelen naar zogenaamde triple helix samenwerkingsverbanden, waarbij bedrijven, onderwijs- en kennisinstellingen en overheden samen werken aan talentontwikkeling, innovatie, vernieuwend ondernemerschap en verduurzaming en waarbij die partijen zelf ook commitment tonen. De samenwerkingsverbanden hebben kenmerken van open innovatiemilieus; kennis en ervaringen worden breder gedeeld, nieuwe aanpakken worden ingebed in nieuwe curricula van onderwijsinstellingen, etc. Dit betekent dat de spin-off van de impuls vele malen groter is dan de projecten zoals beschreven onder 2.2 (olievlekwerking). Met het opzetten van deze open innovatiemilieus wordt met beperkte middelen een groot aantal partijen bereikt, zowel bedrijven zelf als binnen het onderwijs en de betrokken kennisinstellingen en zijn de opgedane kennis en innovaties voor iedereen toegankelijk en te gebruiken voor verdere ontwikkeling.

⁸ Gemeenschappelijke opgaven voor provincie en gemeenten in Flevoland, Koos van Dijken, Platform31, 11 juni 2018.

⁹ Provincie Flevoland, Uitnodiging regio deal Noordelijk Flevoland, augustus 2018.

Tenslotte wordt doelmatigheid geborgd door de eis van cofinanciering. Hierover zijn in artikel 5 tot en met 7 van de Regio Deal Noordelijk Flevoland afspraken gemaakt. Cofinanciering van de € 15 miljoen vindt plaats op programmaniveau, met de volgende onderverdeling:

a. Maritiem Cluster Urk	7 miljoen
b. Verduurzaming IJsselmeervisserij	0 miljoen ¹⁰
c. MITC	8 miljoen
Totaal	15 miljoen

De cofinanciering komt voor het overgrote deel uit de begroting van provincie Flevoland die deze middelen heeft gereserveerd in de meerjarencijfers. Uitgangspunt is over het totaal van de Regio Deal dat de financieringsverhouding tussen Rijk en regio tenminste 50%-50% is. Dit vormt een prikkel voor de regio om niet-efficiënte projecten/programma's/activiteiten uit de voorstellen te laten, aangezien dan ook de cofinanciering in die gevallen niet efficiënt besteed wordt. Hiermee wordt de efficiënte inzet van Rijksgeld voldoende geborgd. Dit is een gebruikelijke prikkel die door het Rijk op verschillende manieren wordt ingezet om doelmatigheid te borgen.

2.6 Doelmatig uitvoeren: licht toe waarom de gekozen uitvoering (vraag 2.3) het meest efficiënt is.

De gevraagde middelen van in totaal € 15 mln. worden ingezet voor de beschreven bestedingen. De kosten voor procesgeld en bedrijfsvoering maken daar geen onderdeel van uit, omdat die door de regionale en lokale overheden worden gefinancierd.

De uitvoering van de Regio Deal wordt periodiek besproken en afgestemd binnen een gezamenlijke stuurgroep van het Rijk en de Regio. Die afstemming bestaat uit het concretiseren van de bestedingen en het monitoren van de voortgang daarvan. Centrale vraag die de stuurgroep zich moet voorhouden is: "Doen we de dingen goed?". De periodieke monitoring zal waar nodig kunnen leiden tot bijsturen (lerend evalueren). Hierbij wordt aangesloten op/samengewerkt met het Planbureau voor de Leefomgeving dat in opdracht van het Ministerie van LNV een onderzoeksprogramma rondom het thema regio en brede welvaart uitvoert en waarbij Lerend Evalueren een belangrijke rode draad is. De in de Regio Deal en dit bestedingsplan genoemde resultaten, indicatoren en nulmeting vormen de benodigde sturingsinformatie.

Door per onderdeel te bezien wat de beste manier voor uitvoering is, wordt voorkomen dat er een logge eenzijdige uitvoeringsstructuur ontstaat. Effect daarvan is ook dat er rekening wordt gehouden met de specifieke situatie en aanpak per pijler en onderdeel. Doelmatigheid kan ook worden bereikt door maximaal aan te sluiten op bestaande structuren in de regio, zoals het maritieme cluster, IJsselmeer en rondom smart mobility in Marknesse (o.a. NLR).

3 Evaluatie

3.1 Welke concrete informatie wordt gebruikt om te bepalen of de doelen bereikt zijn? Met andere woorden: welke indicatoren worden gebruikt?

In paragraaf 1.4 zijn de doelen van de Regio Deal per pijler uitgewerkt, voorzien van een kwalitatief en/of kwantitatief resultaat en waar mogelijk voorzien van indicatoren, meestal op output niveau. Ook is gemeld dat na de ondertekening van de Regio Deal een nulmeting zal worden uitgevoerd die inzicht geeft in de ontwikkeling van de brede welvaart in (Noordelijk) Flevoland met indicatoren die vooral op outcome niveau informatie geven. Deze meting zal periodiek worden herhaald. Voor deze nulmeting is een voorlopige lijst van indicatoren opgesteld:

1. Het toekomstbestendig maken van het Maritiem Cluster op Urk

- Ontwikkeling maritiem cluster: aantal nieuwe (maritieme) bedrijven, aantal (innovatieve) samenwerkingsverbanden, werkgelegenheid.
- Innovatie (uitgaven aan, ontwikkeling nieuwe/verbeterde producten en het in consortium aannemen van projecten).
- Onderwijs/arbeidsmarkt: opleidingsniveau beroepsbevolking, arbeidsparticipatie.

¹⁰ Kamerstukken II, 2018-2019, 31710 nr. 71.

- CO₂-reductie.

2. Verduurzaming IJsselmeervisserij

- Ontwikkeling arbeidsparticipatie en werkgelegenheid/werkloosheid.
- Ontwikkeling (nieuwe) bedrijvigheid, zoals het aantal bedrijven.
- Indicatoren die aangrijpen bij verduurzaming van het IJsselmeer, zoals gezonde visstand.

3. Verzilveren groeipotentieel Noordelijk Flevoland verbonden aan smart mobility

- Ontwikkeling vestigingsklimaat voor smart mobility bedrijven (w.o. aantal nieuwe (smart mobility) bedrijven, aantal (innovatieve) samenwerkingsverbanden, werkgelegenheid).
- Innovatie (uitgaven aan R&D, ontwikkeling nieuwe/verbeterde producten).
- Onderwijs/arbeidsmarkt: opleidingsniveau beroepsbevolking, arbeidsparticipatie.

3.2 Op welke manier wordt onderzocht/geëvalueerd of de ingezette instrumenten hebben geleid tot het bereiken van de doelen (doeltreffendheid) en of dat efficiënte wijze is gebeurd (doelmatigheid)?

In artikel 9 van de Regio Deal Noordelijk Flevoland zijn afspraken gemaakt over Monitoring en Evaluatie:

1. Monitoring van de uitvoering van de Regio Deal Noordelijk Flevoland als geheel vindt plaats op drie niveaus:
 - a) op het niveau van de inhoudelijke en financiële realisatie van concrete projecten;
 - b) op het niveau van de in de Regio Deal benoemde beoogde resultaten en indicatoren;
 - c) op het niveau van de in de Regio Deal genoemde indicatieve verdeling van de cofinanciering.
2. Op basis van deze monitoring stelt provincie Flevoland éénmaal per jaar een voortgangsrapportage op over het daarvoor voorafgaande jaar. Hierin wordt melding gemaakt van:
 - a) de voortgang van de uitvoering van de Regio Deal Noordelijk Flevoland aan de hand van de in artikel 2 genoemde pijlers (Maritiem Cluster, IJsselmeervisserij en Smart mobility) en thema's (fysieke ruimte, innovatie, talent) waaronder de concrete projecten;
 - b) de behaalde resultaten gelet op de in artikel 3 benoemde beoogde resultaten;
 - c) de financiële realisatie van de uitvoering van de Regio Deal Noordelijk Flevoland op het niveau van de in artikel 2 genoemde pijlers (Maritiem Cluster, IJsselmeervisserij en Smart mobility) en thema's (fysieke ruimte, innovatie, talent);
 - d) de meerjarige projectenplanning.
3. De voortgangsrapportage wordt (in concept) voor 15 mei van ieder jaar overgelegd aan de stuurgroep Rijk-Regio.
4. Regio en Rijk voeren in 2019 een nulmeting en periodiek een tussentijdse meting uit.
5. In de stuurgroep Rijk-Regio zoals beschreven in artikel 8 van de Regio Deal bespreken Partijen de uitkomst van deze metingen en sturen op basis hiervan waar nodig de aanpak van deze Regio Deal bij.

3.3 Hoe wordt de evaluatie formeel geregeld?

Provincie Flevoland evalueert de uitvoering en werking van de Regio Deal Noordelijk Flevoland binnen acht maanden na afronding van deze Regio Deal en maakt daarvan een eindevaluatie op conform de bij 3.2 genoemde onderdelen. Provincie Flevoland legt de eindevaluatie uiterlijk 1 september 2026 voor aan de stuurgroep Rijk-Regio.